

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ

Упровадження у навчальний процес сучасних інформаційних, зокрема, комп'ютерно-орієнтованих і телекомунікаційних технологій, відкриває нові способи та дає широкі можливості для подальшої диференціації загального та професійного навчання, всебічної реалізації творчих, пошукових, особистісно орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності та відповідності запитам практики.

Потреби сучасного життя зумовлюють пошуки нових форм організації навчально-виховного процесу, зокрема – занять з української мови та літератури. Використання комп'ютерних технологій та Інтернету є одним із інноваційних засобів вивчення літератури, який дозволяє стимулювати інтерес студентів до художніх творів і звільнити час для творчої співпраці викладача та студента. При цьому потрібно пам'ятати, що постійними компонентами у процесі літературної освіти залишається літературний текст як естетичне явище та діалог, організований викладачем словесності: художній текст – читач, читач – автор, художній текст – автор – читач.

Упровадження сучасних інформаційних технологій на заняттях української мови та літератури стає однією з актуальних проблем методики викладання дисциплін. У зв'язку з цим надзвичайно важливою є проблема підготовки педагогів-словесників до роботи в такому режимі. Є численні факти того, що викладачі-словесники вважають, що використання комп'ютерів – справа лише викладачів інформатики. Проте власний досвід підказує, що тепер і викладач-словесник зобов'язаний уміти користуватися сучасними засобами навчання, насамперед, для того, щоб забезпечити одне з найголовніших прав дитини – право на якісну освіту. Оснащення навчального кабінету комп'ютерною технікою і доцільне використання її на заняттях української мови та літератури стає обов'язковим атрибутом навчальних закладів на нинішній день.

Серед головних дидактичних функцій, що мають бути реалізовані за допомогою комп'ютерних технологій у процесі вивчення української мови та літератури, методисти визначають наступні:

- пізнавальна;
- розвивальна;
- дослідницька;
- комунікативна.

Відомо, що найефективніший вплив на людину здійснює та інформація, яка одночасно впливає на кілька органів чуття, і запам'ятовується вона тим краще і міцніше, чим більше каналів сприймання було активізовано. Тому очевидно є роль, яку ми відводимо мультимедійним засобам навчання, що виникли з появою потужних багатофункціональних комп'ютерів, якісних навчальних програм, розвинених комп'ютерних систем навчання

На сучасному етапі розвитку освіти мультимедія дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію. Кожен із застосовуваних інформаційних компонентів має власні виражальні засоби та дидактичні можливості, що спрямовані на забезпечення оптимізації процесу навчання на заняттях української мови та літератури. Саме тому мультимедійні програми як своєрідний засіб навчання можуть забезпечити принципово нову якість: обмін інформацією між студентом і технічною системою відбувається у діалоговій формі, за нерегламентованим сценарієм, який кожного разу будується студентом по-новому, за його розсудом, а сама комп'ютерна технологія навчання органічно вписується в класичну систему, розвиває і раціоналізує її, забезпечуючи нові можливості щодо організації

паралельного навчання і контролю знань, надає реальну можливість практичного впровадження індивідуалізованого навчання.

Арсенал дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання можна стисло визначити так:

- урізноманітнення форм подання інформації;
- урізноманітнення типів навчальних завдань;
- створення навчальних середовищ, які забезпечують перенесення студента в уявний світ, у певні ситуації;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, широкі можливості діалогізації навчального процесу;
- широка індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення поля самостійності;
- широке застосування ігрових прийомів;
- широкі можливості відтворення фрагментів навчальної діяльності предметно-змістового, предметно-операційного і рефлексивного;
- активізація навчальної роботи студентів, посилення їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомоги тощо);
- посилення мотивації навчання.

На заняттях української словесності ми використовуємо мультимедійні технології при різних видах навчальної діяльності студентів:

1. Комп'ютерні програми під час подання нового матеріалу, його повторення, узагальнення та систематизації.
2. Мультимедійні програми як засіб упровадження самостійної роботи студентів.
3. Мультимедійну інформацію як інструктивний та ілюстративний матеріал.
4. Мультимедія у поєднанні з іншими засобами навчання.

Основною особливістю методики використання як окремих мультимедійних засобів, так і їхніх поєднань у певній комплексній системі, на нашу думку, полягає в тому, щоб забезпечити відповідність між специфічними особливостями викладу навчального матеріалу й основними психолого-педагогічними закономірностями процесу навчання, особливостями та умовами засвоєння студентами знань.

Вважаємо, що необхідно раціонально чергувати на занятті засоби навчання, обмежувати їх обсяг і тривалість демонстрування. Добираючи засоби навчання, чітко з'ясовуємо можливості їх застосування в певній системі, визначаючи їхні дидактичні функції на заняттях, а також необхідний і достатній обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту занять, можливі форми поєднання зі своїм словом.

Результативність поєднання засобів навчання залежить від того, наскільки воно відповідає структурі заняття і змісту навчального матеріалу, наскільки враховано специфіку групи тобто загальний рівень розвитку студентів, їх підготовку з даної теми, вміння працювати з мультимедійною інформацією тощо.

Для правильного визначення функцій поєднання мультимедійних та інших засобів навчання викладач насамперед має вирішувати запитання:

1. Яке поєднання засобів навчання під час вивчення навчальної теми є найдоцільнішим?
2. Які дидактичні функції кожного із засобів навчання потрібно реалізувати під час поєднання?
3. Яке місце займають мультимедійні та інші засоби у процесі вивчення всієї теми?
4. На якому етапі заняття використання мультимедійної програми є найбільш доцільною?

За допомогою Інтернету, CD-дисків, власних комп'ютерних баз можна отримати різні види інформації, які стануть у пригоді під час вивчення української мови та літератури.

Вибір мультимедійних засобів навчання, вирішення питання про те, де, як і коли їх використовувати, належить викладачеві. Оптимальним є варіант, коли в викладача буде багато таких засобів, а сам він буде вільно володіти методикою використання їх на навчальних заняттях.

Комп'ютер на заняттях української мови і літератури поступово стає звичним засобом навчання. У багатьох навчальних закладах встановлені інтерактивні дошки, використання яких робить заняття динамічним, яскравим і набагато результативнішим. Проте створення мультимедійних продуктів для кожної навчальної дисципліни в масштабах України з урахуванням програм – справа, досить тривала у часі. І це зумовлено об'єктивними причинами: оголошення і проведення конкурсу, апробація, фінансування... А час не стоїть на місці. Тому викладачі нашого навчального закладу стають авторами власних мультимедійних продуктів. На нашу думку, такі засоби навчання навіть більш ефективні, ніж стандартні апробовані матеріали, оскільки створені самим викладачем, враховано стиль і методи його роботи.

Створення мультимедійних презентацій було нами розпочати сім років тому. Спочатку були досить прості слайди, а згодом виходили все складніші і цікавіші матеріали. Врешті сформувалася своєрідна система уже відомих мультимедійних жанрів.

У своїй роботі використовуємо такі жанри:

1. Медіа-заняття.
2. Статичні таблиці.
3. Динамічні таблиці.
4. «100 слів».
5. Самодиктант.
6. Блок-тема.
7. Тестові завдання.
8. Літературний портрет.
9. Медіа-експресії.
10. Слайд-твір.
10. Віртуальні екскурсії.

Досвід роботи переконує, що віртуальний навчальний простір є широкий і багатогранний, і кожний викладач може тут реалізувати власне бачення заняття, виявити творчість і фахову майстерність. Вважаємо, що така організація навчального процесу має стати реальністю уже зараз – для цього лише треба сказати кожному з нас: я хочу працювати по-новому!

Аналіз наукових джерел і досвід роботи показують, що спектр проблем застосування мультимедійних технологій в освіті поступово розширюється: від використання мультимедійних технологій з метою створення навчальних матеріалів до розробки цілісної концепції побудови освітніх програм у галузі освітньої мультимедія, підготовки кадрів університетського рівня за даним напрямком, формування нових засобів навчання завдяки використанню цих технологій.

Розгляд найактуальніших проблем підготовки та використання ефективних освітніх мультимедійних технологій дозволив виділити характеристики якісного навчального ММП. У переліку, серед інших: методично обґрунтований графічний інтерфейс, помірне та обґрунтоване використання відео- та аудіоматеріалів, можливість поповнення навчального матеріалу, можливість бути використаним для організації різних видів навчальної діяльності.

Застосування мультимедійних технологій у процесі відбору, накопичення, систематизації і передачі знань, а також в організації різних видів навчальної діяльності є однією зі значущих рис системи освіти, що формується зараз.

Література:

1. Асвацатуров Г.О. Педагогічний дизайн мультимедійного уроку / Г.О.Асвацатуров.
2. Підгорна В.В. Методика та педагогічні умови впровадження мультимедійних технологій / В.В.Підгорна.
3. Радченко І. Майстер-клас: мультимедійні жанри / І.Радченко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. - №8. – С.8-17.
4. Селевко Г.К. Проектуємо комп'ютерний урок / Г.К. Селевко // Відкритий урок. – 2006. - №3-4. – С.19-5.

У статті розкриваються способи, проблеми й ефективність використання мультимедійних технологій у процесі вивчення української мови та літератури, аналізуються дидактичні функції, які мають бути реалізовані на заняттях з дисциплін циклу, характеризуються мультимедійні жанри та наводяться конкретні приклади їх використання з власного досвіду.

Ключові слова: інформаційні технології, комп'ютерні технології, дидактична функція, мультимедійні засоби навчання, мультимедійні технології та жанри.

В статье раскрываются способы, проблемы и эффективность использования мультимедийных технологий в процессе изучения украинского языка и литературы, анализируются дидактические функции, которые должны быть реализованы на занятиях по дисциплинам цикла, характеризуются мультимедийные жанры и приводятся конкретные примеры их использования из собственного опыта.

Ключевые слова: информационные технологии, компьютерные технологии, дидактическая функция, мультимедийные средства обучения, мультимедийные технологии и жанры.

The article describes methods, problems and effectiveness of multimedia technologies in the Ukrainian language and literature, examines the didactic functions to be realized for training in the cycle, characterized by media genres and provides specific examples of their use of personal experience.

Keywords: information technology, computer technology, didactic function, multimedia learning, multimedia technologies and genres.